

**TELE(Mİ)SAFİRLİK TEN TELETEMBELLİĞE BAĞIMLILIK SÜRECİNDE
HAYATIMIZIN TRUVA ATI: TELEVİZYON**

**TELE(Mİ)SAFİRLİKTEN TELETEMBELLİĞE BAĞIMLILIK SÜRECİNDE
HAYATIMIZIN TRUVA ATI: TELEVİZYON**

Doç. Dr. Ali M. BAYRAKTAROĞLU

Süleyman Demirel Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü, ISPARTA
tel: 0246.211 3561
e-mail: bayraktaroglu@sdu.edu.tr

Türk toplumunun yaşantısına 31 Ocak 1968 yılından itibaren görece yaşamın ve/veya hayatımızın vitrini olarak giren televizyon bize bizi anlatan bir araç olarak sembolleşmiştir. Televizyonun sosyal yaşantımızı belirleyebilmesinde farklı alt başlıklar geçmişten günümüze karşımıza çıkmıştır. Bu başlıklar arasında tek kanallı dönemin iktidar borazanlığına soyunan TRT, Türk insanına doğruyu- yanlışı, iyiyi – kötüyü, çirkini – güzeli, mutluluğu – hüznü, dahası ne hakkında, ne zaman, ne kadar süre ile, ne düşünmemiz gerektiğini dikte etmiş olduğu iddia edilebilir. Özellikle 12 Eylül sürecinde her şeyi bilen adamlardan (!) kurulu sansür heyeti Türk aile yapısına, örf ve adetlerine, geleneklerine aykırı olan/olamayan ayrımını yapma yetkisi ile bizlere neyin izletilip izletilmeyeceğine karar vermiştir. Dolayısıyla dönemin görece akil adamlarının yaşam anlayışımıza doğrudan müdahalesi söz konusuydu. Hayatın içinden geçip gelen, görüntü içeren içermeyen pek çok anlatı unsuru sansür süzgeci dolayımından geçerek topluma aktarılmaktaydı. Amacımız burada sansür eleştirmek ya da savunmak olmamakla beraber bir dönemin sosyal etkileşim araçlarından olan televizyonun anlatısının nasıl kurgulanıp topluma sunulduğunun altını çizmenin yanısıra televizyon dünyasının yanıltıcı/aldatacı yapısının toplumun okuma ve sosyalleşme edimini azaltmasına olan etkisinin altını çizmektir.

Televizyonun evlerde başköşeye kurulmasıyla birlikte toplumda statü göstergesi olması ardsürümlü olarak gerçekleşmiştir. Evlerinde televizyonları olmayan ailelerin, televizyon sahibi aileleri “televizyon seyretmek amacıyla” ziyaretler gerçekleştirmeye iterken; sohbet konuları televizyon yayın sürecinde sessizlik, reklamlarda çay-kahve ve ikram sırasındaki diyaloglar, program başaldığında tekrar sessizlik şeklinde gerçekleşirkleştği, bir başka deyişle bireyleri oluşturan toplumsal yapının ne hakkında düşünüp-konuşması gerektiğini yönlendiren, yeni televize bireyler oluşturmaya yönelik bir tür turuva atı olarak adlandırılması mümkündür.

Televizyonun topluma/hayata dair herşeyi adeta birer dozluk kullanımlar halinde hazır bir biçimde vermesini çabuk kanıksayan toplumun televizyon bağımlılığı kapitalist anlayış ekseninde çok kanallı bir yapının oluşmasında da etkin olmuştur. Çok kanallı yapı ile birlikte artık televizyonlar yaşamdan sözde farklı özde aynı yapıları sunan birer araçlar olarak tüketime sunulmuştur. Star Tv – Show Tv arasında “futbol” ve “kırmızı nokta” üzerinden oluşan rekabetle birlikte televizyon ve televizyon iletişim aracını kontrol eden “güç” toplumu uyuşturan en büyük sihre de sahip olmuşlardı. Sex ve futbol!

Toplumun aç olduğu kavramlara olan düşkünlüğü üzerine dünyanın en büyük afyonlarından biri olan futbolun oturtulmasıyla birlikte tv satışları da artmış; evlerdeki tv sayısı da böylece siyah beyazdan renkliye geçiş sürecindeki ekonomik döngünün üzerine çıkmıştı. Evlerdeki televizyon sayısının artması, endüstrinin aynı ev içerisinde yaşayan tüketici sayısının farklılaşmasını/artmasına olanak sağlamıştır. Ekonomik çarkın tüketim bağlamında ekonomiyi canlandırması ne kadar önemli bir katkı olsa da sosyal yaşamların, ilişkilerin azalmasının yanı sıra kitap okuma konusuna da önemli bir darbe vurduğu söylenebilir. Öyleki multivizyon teknolojilerinin üreten-pazarlayan endüstrinin kendi içinde yeni bir çarkın da oluşmasına katkı sağladığı görülmektedir. Bu bağlamda televizyon, toplum için yaşamsal bir gereklilikse televizyon tarafından kitap okuma süreçlerinden çalınan zamanın da telafisini gerektirecek yeni bir satış stratejisi oluşturulmalıdır. Bu da eski dost radyo üzerinden audio kitaplar olarak karşımıza çıkmaktadır. Önceleri klasiklerin seslendirilmesiyle başlayan süreç multivizyo teknolojilerinden çıkan inovatif buluşların sanal ortama kadar günümüzde ulaştığı görülmektedir.

Hayatımızın içine adeta truva atı gibi giren televizyon tarafından gasp edilen yaşantımız bize antisosyal bir yaşam felsefesini okumadan

araştırmadan hazır olanların dayatılıp tüketilmesi bağlamında sunmaktadır. Öyle ki internet öncesi televizyon üzerinden dayatılan yaşamlar internet sonrasında yine internet üzerinden izlettirilen televizyonlar aracılığıyla devam etmektedir.

Elektronik kitapların basılı kitapların yerini almaya başladığı günümüzde televizyonun yaşamsal belirleyiciliği bizlere farklı endüstriyel açılımlar getirmeye devam etmektedir. Tele-okulu "açık öğretim"; üniversitelerdeki mükemmelliyet merkezleri yeni eğitim öğretim tekniklerini oluşturmaktadır. Kimbilir yakın bir süreçte elektronik dergiler bile işit-görsel olarak izlenebilen bir yapıdan oluşabilirken; editöryel yazılar da editor tarafından işit-görsel olarak ifadelendirilebilecektir.

Televizyona karşı adeta donkişot gibi savaşıyor kitap yazan, bilgi üreten ve yazdıklarını bastırıp mümkün olan en geniş yelpaze tarafından kitap okumayı/bilgilenmeyi topluma hizmet gören herkese derin saygılarımla...